

ساڈا ماحول

(بچپن بھرا اوچکار مکالمہ)

- نسرین: (اخبار پڑھدیاں ہوئیاں) بھائی جان! لفظ آلودہ داکیہ مطلب ہوندا اے؟
- جمیل: (ہس کے) فالودہ۔۔۔!
- نسرین: مخول نہ کرو تے صحیح صحیح دسو۔
- جمیل: میرا مطلب اے آلودہ فالودے دا بھرا ہوندا اے۔ اوہدے نال کوئی رلدی ملدی شے۔
- نسرین: (تنگ آکے) تہاڈے کولوں کوئی گل پچھو لئو سہی بھاراں تے پے جاندے او۔
- جمیل: اوہو! میریے بھینے توں تے سچ سچ ناراض ہو گئی ایں۔ لے سُن تے یاد رکھیں کہ آلودہ فارسی زبان دا لفظ اے تے ایہدا مطلب اے لڑیا ہو یا یعنی گندہ۔ ساڈا ماحول تیزی نال ودھدی ہوئی آبادی نال گھسمیلا ہوندا جا رہیا اے۔ ایہتوں تیک کہ ہُن ایہہ بیماریاں دا بینک بن چکیا اے۔
- نسرین: ویرجی گل مخول وچ نہ پانا۔۔۔ حالے میں تہاڈے کولوں کئی گلاں پچھنیاں نیں۔
- جمیل: پچھو۔ پچھو۔۔۔ پچھو گے نہیں تے آوے گا کوں؟
- نسرین: چنگا۔۔۔ پہلاں دسو پئی معاشرے وچ آلودگی کس طراں ودھدی اے تے ایس نال ماحول کنج خراب ہوندا اے۔
- جمیل: ماحول دی آلودگی اک عالمی مسئلہ ہے۔ آلودگی دیاں کئی قسماں نیں جنہاں وچ سمندری، زمینی تے فضا دی آلودگی شامل نیں۔ انج سمجھ لے پئی ہوا وچ دھوئیں، کارخانیاں دیاں زہر بھریاں گیسوں، کاربن، سیسہ، ڈھوڑ مٹی تے گڈیاں توں نکلن والے گندے تے سڑے ہوئے پٹرول دے ذرے شامل ہو جاندے نیں۔ جدوں بندہ ایہوجی ہوا وچ ساہ لیندا اے تے اوہنوں تک گلے تے ساہ دیاں بیماریاں آ پھڑ دیاں نیں۔
- نسرین: پر بھائی جان جے اسیں رَل کے اپنے ماحول نوں صاف ستھرا رکھیے تاں ماحول دی آلودگی اُتے کافی حد تک قابو پایا جاسکدا اے حدیث شریف وچ آیا اے پئی صفائی اڈھا ایمان اے۔
- جمیل: ایس بارے حالے اسوں لوکاں عمل راہیں وڈے کم کر کے نہیں وکھائے۔۔۔ اک دن میں موٹر سائیکل تے تک نوں فلٹر لاکے جا رہیا ساں، میرا اک پار راہ وچ ملایا۔۔۔ آکھن لگا آہی خلائی مخلوق۔۔۔
- نسرین: (ہس کے) بھائی جان تسیں وی تے سرکس دے جو کران وانگ وانگ بن جاندے اونا۔
- جمیل: تیرا کیہ مطلب اے۔ اپنے تک گلے نوں، چکانا کوئی بھیڑی گل اے۔۔۔؟
- نسرین: نہیں نہیں کوئی بھیڑی گل نہیں، اصل وچ آلودگی تُوں بچن دا شعور سانوں ہولی ہولی آوے گا۔ پہلاں کوئی درخت کٹ داسی تے کوئی منع نہیں سی کردا۔ ہُن ہر کوئی جان دا اے پئی درخت ماحول نوں صاف ستھرا رکھن دا قدرتی ذریعہ نیں۔

- جمیل: دو بے سانوں پانی صاف کر کے پینا چاہیدا اے۔ کیوں بے گندے پانی توں گھٹو گھٹ چھ (6) طراں دے وائرس (Virus) پھیل سکدے نیں۔
- نسرین: بھائی جان وائرس کس نُوں آکھدے نیں؟
- جمیل: ایہہ بوہت نلے کیڑے یاں جراثیم ہوندے نیں جیہڑے خُرد بین توں بغیر نہیں دیکھے جاسکدے۔ ایہہ بیماریاں دی جڑھ ہوندے نیں۔
- نسرین: ایہہ اعل کیا اے؟
- جمیل: پیٹ تے ہو رُو جیاں کئی بیماریاں جیہناں وِچ ریقان وی شامل اے۔ گندے پانی دے استعمال نال ہوندیاں نیں۔ ایس لئی پانی نوں چنگی طراں اُبال کے فیڑھنڈا کر کے پینا چاہیدا اے۔ ایہدے نال جتھے پانی ذخیرہ کیتا جاوے۔ اوتھوں داماحول وی صاف ستھرا ہونا چاہیدا اے۔
- نسرین: سانوں ماحول نوں بہتر بنان لئی کیہ کجھ کرنا چاہیدا اے۔۔۔؟
- جمیل: ماحول نوں بہتر بنان لئی معاشرے دے ہر فرد نوں اپنا کردار ادا کرنا چاہیدا اے۔۔۔ سب توں پہلاں اسیں اپنے آپ نُوں صاف ستھرا رکھیے۔ دو بے گھر وِچ تے گلی محلے وِچ گند نہ پائیے بغیر کسی وجہ دے شور شرابا نہ کریئے۔ کیوں بے ایس نال وی ماحول تے بھیڑا اثر پیندا اے۔
- نسرین: بھائی جان تھاڈا بوہت بوہت شکریہ تُسیں بڑیاں کم دیاں گلاں دسیاں نیں۔
- جمیل: سُکا شکریہ۔۔۔ میرا بول بول کے سنگھ سَنک گیا اے۔ جا کے چھیتی نال میرے لئی گرما گرم چا دا کپ لیا تے ویکھیں برتن تے دُو جیاں شیواں صاف ہون۔
- نسرین: چنگا۔۔۔ میں بے ای لیا لئی بھائی جان۔۔۔!

مشق

- 1- ایس مکالمے وِچ لفظ آلودہ دا کیہ مطلب دسیا گیا اے؟ اوس نوں اپنی کاپی وِچ خوشخط لکھو۔
- 2- آلودگی دیاں کتیاں قسماں ہوندیاں نیں؟ کھول کے بیان کرو۔
- 3- آلودگی توں بچن لئی کیہڑے کیہڑے طریقے اختیار کرنے چاہیدے نیں؟
- 4- ایہناں لفظاں دی وضاحت کرو:

خلائی مخلوق ، شعور ، وائرس ، ریقان ، فرد ، ماحول